

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра економічного аналізу і фінансів

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

декан ФЕФ

Пілова К.П.

«26» 12 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінансова грамотність як інструмент дослідницької та інноваційної діяльності»

Галузь знань	всі
Спеціальність	всі
Освітній рівень.....	доктор філософії
Статус	вибіркова soft skills
Загальний обсяг	4 кредити ECTS (120 годин)
Форма підсумкового контролю	диференційований залік
Термін викладання	4-й семестр
Мова викладання	українська
.....	

Викладач: проф. Усатенко О.В.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансова грамотність як інструмент дослідницької та інноваційної діяльності» для докторів філософії всіх / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. економічного аналізу і фінансів. – Д.: НТУ «ДП», 2025.– 12с.

Розробник – завідувачка кафедри економічного аналізу і фінансів, д.е.н., професор
Усатенко Ольга Вікторівна

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання;
- бажані базові дисципліни;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки студентів до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти.

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....	4
3 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	5
4 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	5
5 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	7
5.1 Шкали.....	7
5.2 Засоби та процедури	8
5.3 Критерії	9
6 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	9
7 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	10

1. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у здобувачів ступеня доктора філософії системного фінансового мислення, фінансової культури та практичних навичок прийняття обґрунтованих фінансових рішень, необхідних для здійснення дослідницької, інноваційної та проєктної діяльності, забезпечення фінансової безпеки, ефективного управління ресурсами та дотримання принципів академічної доброчесності й сталого розвитку.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2. ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
шифр ДРН	зміст
ДРН – 01	Усвідомлювати роль фінансової культури у професійній та науковій діяльності. Аналізувати фінансові рішення в академічному та дослідницькому середовищі. Інтегрувати принципи фінансової відповідальності та доброчесності у наукову діяльність. Обґрунтовувати значення фінансової грамотності для сталого розвитку науки й суспільства.
ДРН – 02	Планувати особисті та професійні фінанси з урахуванням довгострокових цілей. Застосовувати інструменти заощаджень і фінансової стійкості. Використовувати банківські та платіжні інструменти в національному й міжнародному середовищі. Ідентифікувати фінансові загрози та запобігати шахрайству. Оцінювати податкові наслідки різних форм зайнятості та проєктної діяльності.
ДРН – 03	Пояснювати сутність, функції та еволюцію грошей. Аналізувати роль грошових систем у сучасній економіці. Характеризувати структуру банківської системи України. Розрізняти види небанківських фінансових установ і фінансових ринків. Оцінювати вплив регуляторної політики на фінансове середовище.
ДРН – 04	Обирати фінансові послуги відповідно до особистих і професійних цілей. Порівнювати депозитні, кредитні, страхові та інвестиційні інструменти. Формувати кредитну історію з урахуванням фінансових ризиків. Оцінювати доцільність інвестиційних рішень. Управляти фінансовими ризиками у власній та проєктній діяльності.
ДРН – 05	Аналізувати джерела фінансування наукових досліджень. Планувати бюджет дослідницьких і інноваційних проєктів. Застосовувати фінансові інструменти грантової та проєктної діяльності. Обґрунтовувати фінансові рішення в умовах академічної мобільності. Забезпечувати фінансову звітність і відповідальність у науковій діяльності.
ДРН – 06	Інтерпретувати норми законодавства України у сфері фінансових послуг. Застосовувати механізми захисту прав споживачів фінансових послуг. Вирішувати типові фінансові спори. Забезпечувати фінансову безпеку в цифровому середовищі. Мінімізувати фінансові ризики у дослідницьких та інноваційних проєктах.

3. ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		денна		вечірня		заочна	
		аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота	аудиторні заняття	самостійна робота
лекційні	60	21	39	-	-	6	54

практичні	60	14	46	-	-	6	54
лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
семінари	-	-	-	-	-	-	-
РАЗОМ	120	35	85	-	-	12	108

4. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	60
ДРН – 01	1 Формування фінансової культури та фінансового мислення дослідника	10
	Фінансова культура як складова професійної та академічної культури	
	Фінансова відповідальність і доброчесність у науковій діяльності	
	Фінансові рішення в умовах невизначеності	
	Роль фінансової грамотності у сталому розвитку науки та суспільства	
ДРН – 02	2 Основи фінансової грамотності людини в професійній та академічній діяльності	10
	Фінансове планування життєвого та наукового шляху	
	Заощадження та формування фінансової стійкості	
	Банківські рахунки, платіжні інструменти, безготівкові та міжнародні розрахунки	
	Фінансова безпека та протидія шахрайству	
	Податкова культура та вибір форми зайнятості (найм, самозайнятість, проєктна діяльність)	
ДРН – 03	3 Гроші, фінансові інституції та фінансові ринки	10
	Сутність, функції та еволюція грошей	
	Грошові системи та роль сучасної гривні	
	Банківська система України	
	Небанківські фінансові установи та фінансові ринки	
	Регуляторна роль НБУ	
ДРН – 04	4 Базові фінансові послуги та управління фінансовими ризиками	10
	Фінансові послуги та їх використання для досягнення фінансових і професійних цілей	
	Депозити та гарантування вкладів	
	Кредити та формування кредитної історії	
	Страховання та пенсійне забезпечення	
	Інвестиції та фінансові ризики	
ДРН – 05	5 Фінансове забезпечення дослідницької та академічної діяльності	10
	Фінансування наукових досліджень	
	Гранти, стипендії, проєктне фінансування	
	Планування бюджету дослідницького проєкту	
	Фінансові аспекти академічної мобільності	
	Фінансова звітність і відповідальність дослідника	

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ДРН – 06	6 Захист прав споживачів фінансових послуг та фінансова безпека в науковій діяльності	10
	Законодавство України у сфері фінансових послуг	
	Права споживачів фінансових послуг	
	Механізми захисту прав та вирішення спорів	
	Фінансова безпека в цифровому середовищі	
	Управління фінансовими ризиками в інноваційних і наукових проєктах	
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	60
ДРН – 01	1 Формування фінансової культури та фінансового мислення дослідника	10
ДРН – 02	2 Основи фінансової грамотності людини в професійній та академічній діяльності	10
ДРН – 03	3 Гроші, фінансові інституції та фінансові ринки	10
ДРН – 04	4 Базові фінансові послуги та управління фінансовими ризиками	10
ДРН – 05	5 Фінансове забезпечення дослідницької та академічної діяльності	10
ДРН – 06	6 Захист прав споживачів фінансових послуг та фінансова безпека в науковій діяльності	10
РАЗОМ		120

5. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень студентів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання студента за дисципліною.

5.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

5.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії здобувача за вимогами НРК до 8-го кваліфікаційного рівня (для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти) під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час заліку за бажанням здобувача
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять		
	або індивідуальне завдання	виконання завдань під час самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного та/або індивідуального завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня за НРК, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач під час заліку (або екзамену) має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня за НРК.

5.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Індивідуальні завдання та комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для вищої освіти доктор філософії подано нижче.

Загальні критерії досягнення результатів
навчання для 8-го кваліфікаційного рівня за
НРК
(доктор філософії)

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
<i>Знання</i>		
Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показник оцінки
– Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності.	Відповідь відмінна – правильна, обґрунтована, осмислена.	95-100
	Характеризує наявність: – спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; – критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	
	Відповідь містить не грубі помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
<i>Уміння/навички</i>		

– Спеціалізовані уміння/навички і методи, необхідні для розв’язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та/або інновацій, розширення та переоцінки вже існуючих знань і професійної практики; – започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності; – критичний аналіз, оцінка і синтез нових та комплексних ідей.	Відповідь характеризує уміння:	95-100
	– виявляти проблеми; – формулювати гіпотези; – розв’язувати проблеми; – оновлювати знання; – інтегрувати знання; – провадити інноваційну діяльність; – провадити наукову діяльність	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з не грубими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, але з неточностями	60-64
	Рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
– Вільне спілкування з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому; – використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях.	Зрозумілість відповіді (доповіді).	95-100
	<i>Мова:</i> правильна; чиста; ясна; точна; логічна; виразна; лаконічна. <i>Комунікаційна стратегія:</i> – послідовний і несуперечливий розвиток думки; – наявність логічних власних суджень; – доречна аргументації та її відповідність відстоюваним положенням; – правильна структура відповіді (доповіді); – правильність відповідей на запитання; – доречна техніка відповідей на запитання; – здатність робити висновки та формулювати пропозиції; – використання іноземних мов у професійній діяльності	
	Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами	90-94
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)	85-89

	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)	80-84
	Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)	74-79
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)	70-73
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)	65-69
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	60-64
	Рівень комунікації незадовільний	<60
Відповідальність і автономія		
– Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високий ступінь самостійності, академічна та професійна доброчесність, постійна відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності; – здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.	Відмінне володіння компетенціями: – використання принципів та методів організації діяльності команди; – ефективний розподіл повноважень в структурі команди; – підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); – стресовитривалість; – саморегуляція; – трудова активність в екстремальних ситуаціях; – високий рівень особистого ставлення до справи; – володіння всіма видами навчальної діяльності; – належний рівень фундаментальних знань; – належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок	95-100
	Упевнене володіння компетенціями відповідальності і автономії з незначними хибами	90-94
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано дві вимоги)	85-89
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями відповідальності і автономії (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності і автономії незадовільний	<60

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований аккаунт університетської пошти на Office365.

2. Використовуються мультимедійні матеріали, дистанційна платформа Moodle, платформа MS Teams, активований аккаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Дія. Бізнес. URL: <https://business.diia.gov.ua/>.
2. Дослідження рівня фінансової грамотності українців. URL: <https://talan.bank.gov.ua/fingramotnist#doslidgennya>.
3. Законодавство України у сфері фінансів. URL: <https://talan.bank.gov.ua/korysne#zakonodavstvo>.
4. Закон України "Про Національний банк України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
5. Стратегія Національного банку України до 2025 року. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini-do-2025-rokupripinena-u-2023-rotsi>
6. "Талан" – центр фінансових знань Національного банку України. URL: <https://talan.bank.gov.ua/>
7. Домбровська, С. О. Сучасні методи формування фінансової грамотності населення України. Освітня аналітика України, 2022, 20223.19: 5-14.
8. Тимків, А.О., Сидор, Г.В. Фінансова інклюзія як складова відновлення економіки України. Інклюзія і суспільство, 2022, 1: 5-14.
9. Геєнко, Михайло; Рибіна, Лариса; Гузенко, Тетяна. Фінансова грамотність та професійний розвиток: ключові компоненти стратегії розвитку кадрового та інтелектуального потенціалу закладами вищої освіти. Економіка та суспільство, 2023, 47.
10. Коваль, Світлана; Мельничук, Юрій. Фінансова грамотність домогосподарств України: сучасний стан та перспективи підвищення. Світ фінансів, 2024, 3 (80): 40-52.
11. Сидор, Ірина; Сидор, Тарас. Фінансова безпека країни через призму фінансової грамотності громадян. Світ фінансів, 2024, 4 (81): 60-74.
12. Бакланова, К. В. Вплив фінансової грамотності та правової освіти населення на економічну стабільність в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право, 2024, 3.86: 227-231.
13. Безділь, Максим; Данилюк, Марія; Дмитришин, Марта. Формування шляхів підвищення фінансової грамотності молоді. Економіка та суспільство, 2025, 71.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Фінансова грамотність як інструмент дослідницької та інноваційної діяльності»
для докторів філософії всіх спеціальностей

Розробник:
Ольга Вікторівна Усатенко

У редакції автора

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 1842
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19